ADAM

WALT DISNEY

Ansiklopedisi

BİLGİ DÜNYASINA YOLCULUK

1

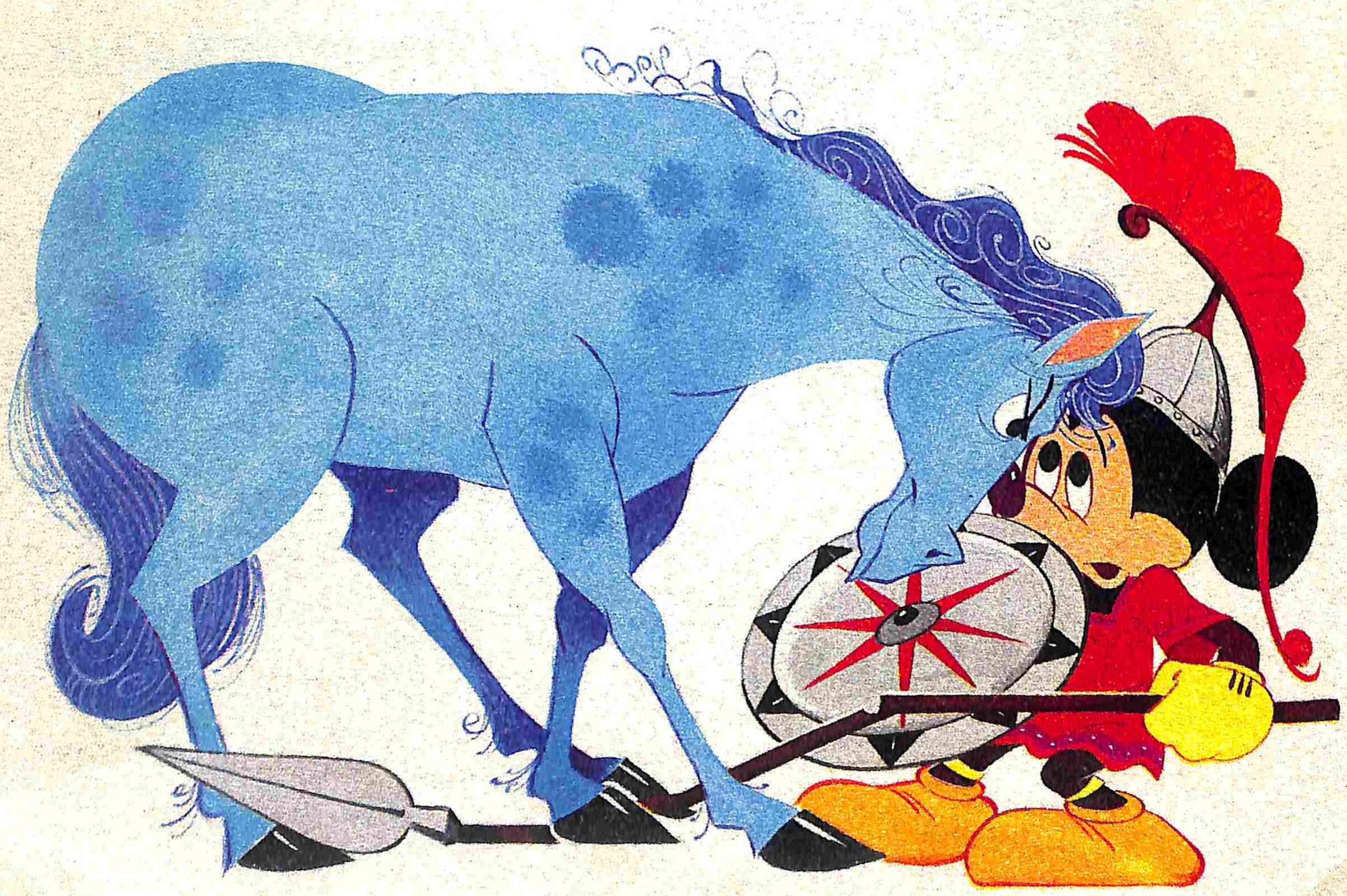

Keşifler

Milyonu aşkın çocuğun sevgiyle izleyeceği
Pamukbank Çocuk Sineması, Pamukbank Çocuk Tiyatrosu
1982-1983 döneminde 100 merkezde, 1650 gösteri yapacak:

HAFTA SONU ÇABUK GEL!

Pamukbank Çocuk Sineması
her hafta neşe saçıyor:
Çizgi filmler, belgeseller,
müzikli filmler!

Davetiyeleriniz
Pamukbank şubelerinde.
Almayı unutmayın!
Eğlenip öğrenmeye,
coşup gülmeye hazırlanın.

Genç PAMUKBANK
"iyi bankadır"

Çizgi filmler
Belgeseller
Müzikli filmler

PAMUKBANK ÇOCUK SİNEMASI ARALIK 1982 PROGRAMI

İstanbul		Aralık
Kadıköy	As	4, 11, 18, 25
Üsküdar	Sinar	4, 11, 18, 25
Beşiktaş	Mistik	5, 12, 19, 26
Osmanbey	Gazi	5, 12, 19, 26
Aksaray	Kristal	4, 11, 18, 25
Harbiye	Konak	4, 11, 18, 25
Bakırköy	Yeni	5, 12, 19, 26
Suadiye	Atlantik	5, 12, 19, 26
Ankara		
Kavaklıdere	Kavaklıdere	4, 11, 18, 25
Kavaklıdere	Melek	4, 11, 18, 25
Bakanlıklar	Batı	5, 12, 19, 26
Bahçelievler	Arı	5, 12, 19, 26
İzmir		
Alsancak	İzmir	5, 12, 19, 26
[illegible]tepe	Ülkü	4, 11, 18, 25
[illegible]	Sıdalı	18, 25

		Aralık
Adana		5, 19, 26
Tarsus	Kent	4, 11
Ceyhan		12
Bursa	Yazıcıoğlu	18, 19, 25, 26
Eskişehir	Arı	4, 5, 11, 12
Konya		18, 19, 25, 26
Gaziantep		4, 5, 11, 12
Edirne		11, 12, 18, 19
Uzunköprü		25, 26
Lüleburgaz		4, 5
Tekirdağ		11, 12, 18, 19
Keşan		25, 26
Silivri		4, 5
İzmit		11, 12, 18, 19
Adapazarı		25, 26
Düzce		4, 5
Zonguldak		11, 12

	Aralık
Ereğli/Karadeniz	18, 19
Devrek	25, 26
Bartın	4, 5
Balıkesir	11, 12, 18, 19
Bandırma	25, 26
Gebze	4, 5
Uşak	11, 12, 18, 19
Kütahya	25, 26
İnegöl	4, 5
Manisa	11, 12, 18, 19
Turgutlu	25, 26
Ödemiş	4, 5
Akhisar	11, 12, 18, 19
Aydın	25, 26
Söke	4, 5
Denizli	11, 12, 18, 19
Nazilli	25, 26

	Aralık
Burdur	4, 5
Antalya	11, 12, 18, 19
Isparta	25, 26
Alanya	4, 5
Bolu	11, 12
Çankırı	18, 19
Tosya	25, 26
Turhal	4, 5
Sivas	11, 12, 18, 19
Yozgat	25, 26
Kırşehir	4, 5
Samsun	11, 12
Bafra	18, 19
Fatsa	25, 26
Giresun	4, 5
Trabzon	11, 12
Rize	18, 19

	Aralık
Erzincan	25, 26
Kars	4, 5
Kayseri	11, 12, 18, 19
Nevşehir	25, 26
Niğde	4, 5
Diyarbakır	11, 12, 18, 19
Mardin	25, 26
Van	4, 5
İskenderun	11, 12, 18, 19
Antakya	25, 26
Silifke	4, 5
Urfa	11, 12
Malatya	18, 19
Kahramanmaraş	25, 26
Kozan	4, 5

Orta Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş. adına sahibi: Nazar BÜYÜM ● Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Fügen SİPAHİ
© Walt Disney Productions, Türkiye Yayın Hakları: ADAM Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.
Dizgi: Sistem Ofset ● Baskı: Apa Ofset ● Dağıtım: Hürriyet Holding A.Ş.
ADAM Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş. Büyükdere Caddesi, Üçyol Mevkii No: 93 Maslak-İstanbul
Yıl: 1 Sayı: 1
Fiyatı: 125 T.L.
13.12.1982

Walt Disney Ansiklopedisi

BİLGİ DÜNYASINA YOLCULUK

Keşifler

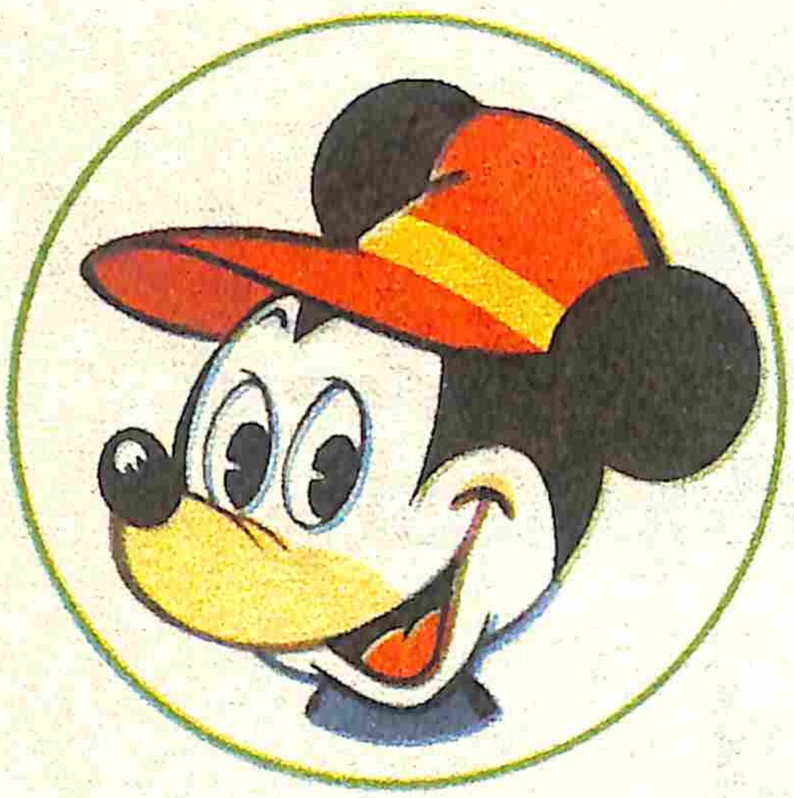

ADAM Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş. adına sahibi: Nazar BÜYÜM

Genel Yayın Yönetmeni: İnci ASENA

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Fügen SİPAHİ

Teknik Yönetmen: Yavuz KÖSEMEN

Yayın Koordinatörü: Sevgi TUNCEL

Redaksiyon: Cem TAYLAN

Teknik Servis: Bülent YOLGUN, H.Miray YÜZGEÇ,
Sefa ESENYEL, Bekir POYRAZ, Nevzat AKKUŞ.
Düzelti: Dursun HATKO, Canset AKSEL

Dizgi: Sistem Ofset
Baskı: Apa Ofset
Dağıtım: Hürriyet Holding A.Ş.

© Walt Disney Productions
Türkiye Yayın Hakları: ADAM Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.
1982

ADAM Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş. Büyükdere Caddesi,
Üçyol Mevkii No: 93 Maslak/İstanbul

İÇİNDEKİLER

DÜNYA AÇILIYOR 9
Punt Ülkesi 9
Kraliçeye Süs Eşyası 12
Morlar Ülkesinin İnsanları 13
Kartacalılar 15
Dürüstlük Örneği 15
Zorlu Kuzey Yolculuğu 16

DÜNYA AYAKLARININ ALTINDAYDI 19
Bir Önderin Doğuşu 20
Büyük Prense Büyük Krallık 22
Büyük Serüven 25
Ateşle Sınav 26
Bütün Çağların Efsanesi 27
Büyük Bir İmparator ve İmparatorluğu 29
Geçmişin Kapıları Açılıyor 32
Kazılarla Çıkan Tarih 34
Bin Sütunlu Kent 36

GEZGİNLER VE DENİZCİLER 39
Gözüpek Vikingler 41
Vikingler Amerika'yı Keşfediyor 44
Marko Polo 46
Okyanusun İlk Amirali 54
Bir Yanlışın Öyküsü 54
3 Ağustos 1942 59
Hint Yolu 64
İlk Dünya Turu 70
Yıldızları Arayan Adam 74
Afrikanın Göbeğinde 78
Güçlükler Dönemi 80
"Doktor Livingstone'sunuz Sanırım?" 82
Kuzey Kutbunun Bulunuşu 84
Fridtjof Nansen 84
Tehlikeli Bir Yolculuk 86
Rüzgârla Yolculuk 89
Peary Kuzey Kutbunu Fethediyor 93
Kutbun Altı Üstü 94
Antarktika'nın Keşfi 99
Beyaz Ölüm 100

DÜNYANIN ÇATISI ÖLÇÜLÜYOR 105
Yedi Kat Gökten Denizlerin Diplerine 108
Kon-Tiki ve Ra'nın Serüvenleri 111

GÖKLERE GİDEN YOL 115
İnsan Uçuyor 117
Yalnız Kartal 119
Ay Çok Yakın 121
Ay Bizim 122

DİZİN 125

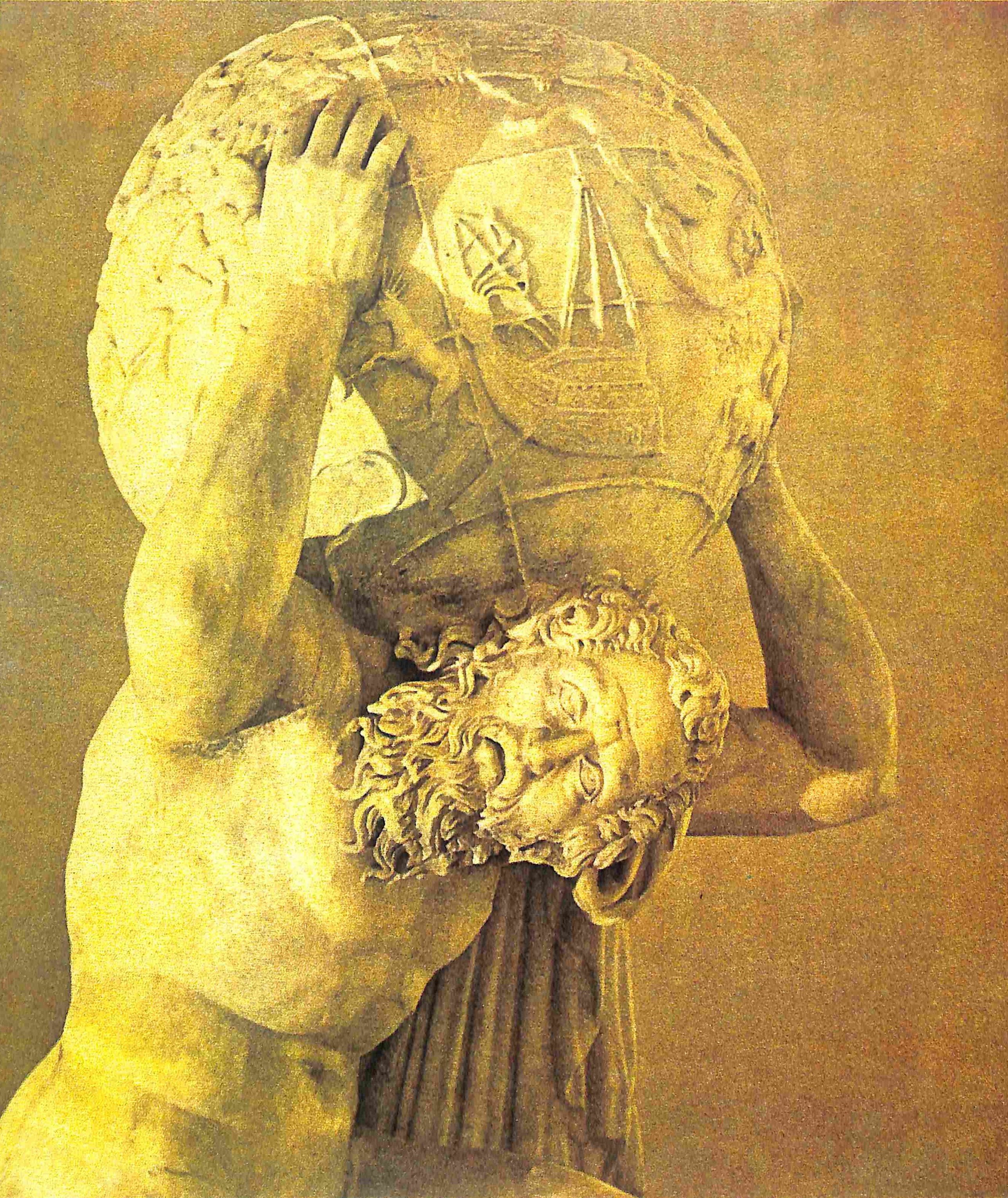

DÜNYA AÇILIYOR

Merhaba çocuklar, ben eski dostunuz Miki Fare. Sizi görkemli ve coşkulu bir serüvene götürmeye geldim. İster misiniz? Hepinizin heyecan içinde "evet, evet, evet!" diye bağırdığınızı duyar gibiyim. Güzel. Şimdi bir an için gözlerimizi sımsıkı yumalım. Tamam mı? Zaman içinde gerilere doğru gittiğimizi düşünelim. Gerilere, yüzlerce, binlerce yıl gerilere, yeryüzünde ilk insanın göründüğü çağlara dek gidelim. Gizemli, hiç de dostça olmayan bir dünyadayız. Yaban hayvanlarıyla ve bir yığın düşmanla dolu bir dünyada.

Çok değil, birkaç saniye kalacağız bu garip ve ürkütücü dünyada. Şimdi ayrılacağız. Haydi, gözlerimizi açalım; yine çağdaş dünyamızdayız işte. İnsan artık korkmuyor, çünkü dünyasını ve o dünyada nasıl yaşanacağını biliyor. Şimdi ben, Miki Fare, sizi zamanın yollarında birlikte yürümeye çağırıyorum. Size insanın nasıl, ne zaman ve neden ufkun ötesine gözlerini dikip minik dünyasının sınırlarını genişletmeye başladığını anlatacağım.

Ama anlatmak istediğim her şeyi sığdırabilecek ne vaktimiz, ne de yerimiz var. Onun için, mağara devrinden insanın büyük bilinmeyene — denize— açılmaya başladığı zamana atlamamız gerek.

PUNT ÜLKESİ

Çocuklar, binlerce yıl önce yaşamış olan Mısırlılardan başlayacağım anlatmaya. Eski Mısırlılar daha çok tarımla uğraşırlardı. İyi denizci değildiler. İnce tahtalardan yaptıkları küçük kayıklar açık denizlere dayanamazdı. Bu yüzden Mısırlılar akıllıca davranarak ticaret yapmak için kuru toprakları seçtiler. Nil nehri boyunca ilerleyen kervanlar kurarak Afrika'nın içlerine doğru gittiler; Mısır'ın tam güneyindeki Sudan'a vardılar. Kervandaki tüccarlar Mısır'dan getirdikleri malları verip karşılığında Sudanlılardan abanoz, fildişi, güzel kokular ve devekuşu tüyleri aldılar. İşte bu kervanları kuranlar, Afrika'nın içlerini keşfeden ilk gezginlerdi.

Tuhaf ama, Afrika kıyıları boyunca ilk ve oldukça korkusuz deniz keşiflerini de onlar yapmışlardır. Bilinmeyen ülkelere M.Ö. 2550'lerde bir gezginler grubu gönderdiklerinde amaçları "gemilerle Punt Ülkesi'ne gitmek"

Solda: Ağaçtan yapılma Mısırlı askerler. M.Ö.22. yüzyıla ait. Yukarda: Punt Kraliçesini ve ardında değerli şeyler taşıyan hizmetçilerini gösteren kabartmalar. Bu kabartmalar, Punt ülkesinin değerli ürünlerini ve madenlerini getirmeleri için gezginler gönderen Mısır Kraliçesi Hatşepsut adına yapılan tapınakta bulunmuştur.

idi. (Punt, bugünkü Somali'dir, Doğu Afrika'da bir ülke). Bu zorlu gezinin lideri Henu adlı soylu bir Mısırlıydı. Kervanları geniş ve çorak çöllerden geçerek Kızıldeniz kıyılarındaki Şeba'ya vardı. Henu burada, Punt Ülkesi'ne ve bilmedikleri başka ülkelere gidebilmek için gemiler yaptırdı ve filo tamamlanır tamamlanmaz adamlarıyla birlikte yelkenleri çekip denize açıldı. Uzak ülkeleri gezdikten sonra Henu ve adamları yurtlarına dönerlerken gemileri bir yığın yabancı ve çok değerli malla doluydu. Henu bugün, önemli bir deniz ticaret seferinin ilk komutanı olarak anılmakta.

KRALİÇEYE SÜS EŞYASI

Henu'nun deniz serüveninden bin yıl sonra Mısır Kraliçesi Hatşepsut, Punt'a beş gemilik bir filo yolladı. Filonun görevi "Punt Ülkesi'ndeki bütün hoş kokulu bitkileri, mür ağacı ve reçine, abanoz ağacı, fildişi, yeşil altın, tarçın ağacı, tütsüler, göz boyaları, maymunlar, köpekler, panter kürkleri ve çocuklarıyla birlikte yerlileri" alıp Mısır'a getirmekti.

Oldukça uzun bir liste, değil mi çocuklar? Ya kendisi için makyaj malzemesi ve süs eşyası ısmarlayan Kraliçeye ne dersiniz? Lütfen bu konudan Mini Fare'ye söz etmeyin, olmaz mı? Pek tatlı bir kızdır, ama bana sorarsanız parfüm, pudra gibi şeylere çok fazla düşkün. Şansım iyi giderse, beni yakında Afrika'ya, mücevher hırsızlarını yakalamaya gönderecekler. Kraliçe Hatşepşut ve onun göz boyaları, parfümleri Mini'nin kulağına bir giderse, inanın, kendisine bir uçak dolusu parfüm getirmemi isteyecektir.

Kraliçe Hatşepsut, Punt'a bir başka gezgin grubu daha yollamıştır. Bu

Fenikelilerin liman kenti Sur'da M.Ö. 1000 yıllarında gemi yapımı. İşçiler, Lübnan'ın ünlü sedir ağacından elde ettikleri keresteleri kullanıyor. Akdeniz'in doğu ucundaki Sur Kenti uzun yıllar istilalara karşı koymuştur.

grup da yelkenlileriyle Nil'in aşağısına doğru kilometrelerce yol aldı. Dönerken bir dikilitaş getirdiler, tepesi piramit biçiminde bir taş sütun. Dikilitaş Teb yakınlarındaki Amon Tapınağının önüne dikildi. Ama, ne yazık ki, sonradan parçalandı.

MORLAR ÜLKESİNİN İNSANLARI

Kraliçe Hatşepsut'un egemenliği sırasında başka bir topluluk da açık denizlere yelken açıyordu. Cesur ve dayanıklı Fenikelilerdi bunlar. Tarihe büyük gemiciler ve denizciler yetiştirmiş bir ulus olarak geçmişlerdir. Birçok tarihçi Fenikelileri eski dünyanın en büyük denizcileri olarak niteler.

Yunanlılarca konan isimleri "kızıl derili adamlar" ya da "morlar ülkesinin insanları" anlamına gelir. Fenikeliler, bir tür salyangozdan mor bir boya çıkarır ve satarlardı. M.Ö. 4000 yıllarında Fenikeliler Suriye kıyılarında, Akdeniz'le Lübnan Dağları arasındaki topraklarda yaşamışlardı. Buralardaki uçsuz bucaksız sedir ağacı ormanları, gemi yapmaları için onlara

bol bol tahta sağlamıştı. Fenikeliler mor boyayı yelkenlerini boyamada kullanırlardı. Tarihlerinin ilk devirlerinde bile Akdeniz'in uzak kıyılarına doğru yelken açmışlardı. Kısa zamanda bu cesur denizciler uygarlık denizi Akdeniz'in efendisi oldular. Bu büyük deniz, insanlık tarihinde çok büyük bir rol oynamıştır; bugün de bu önemini yitirmemiştir.

Fenikeliler ticari açıdan önemli bir yer ya da bereketli topraklar buldukları zaman oralarda birkaç aile bırakırlardı. Bu insanlar yavaş yavaş bir Fenike kolonisinin temelini atarlardı. Böylece, ülkelerinden gelecek denizcilere düşmanlarından korunabilecekleri üsler oluştururlardı.

Uzun deniz yolculuklarında bu üslerinde durup birkaç gün dinlenirler, eksiklerini tamamlarlar, sonra yollarına devam ederlerdi. Kartaca, Kadiz, Utika ve Palermo hep Fenikelilerin ayrı ayrı dönemlerde kurdukları kolonilerdi. Hepsi de bir süre sonra büyüyüp gelişmiş, parlak bir çağ yaşamıştır.

Bazı tarihçilere göre, Fenikelilerin ilk büyük keşif gezisini M.Ö. 6. yüzyılda yaşamış bir Mısır Firavunu düzenlemiştir. Dediklerine göre, Firavun, Nil Nehriyle Kızıldeniz'i birleştirecek bir plan hazırlamış, sonra Fenikeli denizcilerin en ünlülerini toplayarak onları Afrika kıtasının çevresini denizden dolaşmak gibi bir serüvene ikna etmiş. "Tarihin Babası" olarak anılan Halikarnassoslu (Bodrum'lu) Herodotos, kitabında bu geziden uzun uzun söz eder.

Kızıldeniz'den yola çıkan denizciler Aystral Denizi'nden (Hint Okyanusu) geçtiler; her sonbaharda karaya çıkıp ekin ektiler, hasattan sonra yollarına devam ettiler. Üç yıllık bir yolculuktan sonra Mısır'a döndüler, gezileriyle ilgili olağanüstü masallar anlattılar herkese. Ama söylediklerine bir kişi bile inanmadı. Örnekse, yolculuk sı-

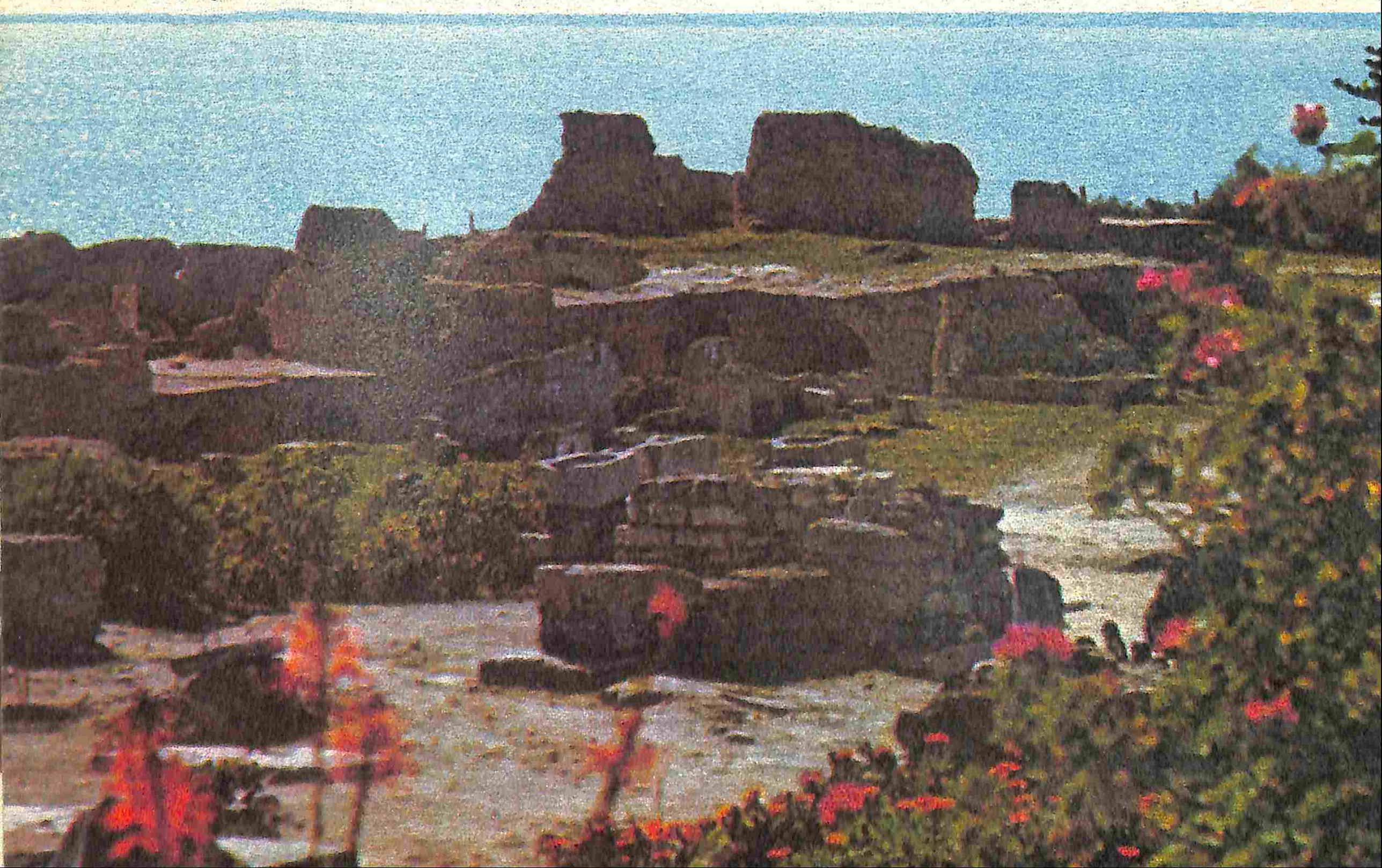

rasında bir gün güneşin gemilerinin sağ tarafından doğduğunu söylediler. Buna da kimse inanmadı. Ama sözlerinden, onların Ümit Burnu'nu geçtikleri sonucunu çıkarabiliyoruz bugün. Ümit Burnu'nu geçtikten sonra kuzeye doğru yol almış olduklarından, doğu yönü gemilerinin solunda değil, artık sağında kalacaktı doğal olarak. Güneye doğru giderken güneş de soldan doğuyordu tabii.

Fenikeliler açık denizde yolculuk yapmaktan pek hoşlanmazlardı. Kıyı boyunca gitmeyi yeğlerlerdi. Geceleri de yollarını Kutup Yıldızı'na bakarak belirlerlerdi.

KARTACALILAR

Eski belgelere göre Kartaca M.Ö. 8. yüzyılda Kuzey Afrika kıyılarında kurulmuştur. Efsanevi Kraliçe Dido'nun egemenlik dönemine rastlar bu. Kartaca'nın Akdeniz'deki yeri, buranın güçlü bir ticaret merkezi olmasına yol açtı. Türlü ticari nedenlerle Kartacalılar Afrika'nın çevresini baştanbaşa dolaşmayı çok istiyorlardı. Bir sefer düzenlediler bunun için. Başına da çok iyi bir denizci olan Sataspes'i getirdiler. O sıralarda Sataspes ölüm cezasına çarptırılmış bir suçluydu. Gezileri başarılı geçerse, bağışlanacağına söz verilmişti.

Sataspes, Kartaca'dan ayrıldı, ama kıyı boyunca birkaç ay yol aldıktan sonra kötü hava koşulları yüzünden geri dönmek zorunda kaldı. Korku içinde Kartaca'ya geldi. Hayvancılıkla geçinen ve giyecek yerine palmiye yapraklarıyla örtünen karaderili insanların yaşadığı toprakları gezdiklerini anlattı. Bunlardan bugünkü Gine kıyılarına dek gitmiş olduğunu anlıyoruz. Ama Kartacalılar görevini tamamlayamadığını ileri sürerek onun suçunu bağışlamaktan vazgeçtiler ve Sataspes idam edildi.

Bir başka Kartacalı, Hanno'yu, daha şanslı saymalıyız. M.Ö. 5. yüzyılın sonuna doğru Hanno, Batı Afrika kıyılarında koloniler kurmak üzere 60 gemilik bir filo ve erkekli kadınlı 30.000 koloniciyle birlikte yurdundan ayrıldı. Bunlar, kıyı boyunca değişik yerlerde karaya çıkıp yerleştiler. Eski çağların en önemli kolonileşme çabasıydı bu. Hanno, gezisi sırasında gördüklerini "Bedenleri tümüyle kıllı, anlaşılmaz bir dil kullanan ilkel insanlarla karşılaştık. Onları bir türlü yakalayamadık; çünkü bize taş atarak savunuyorlardı kendilerini. Yalnızca üç kadın ele geçirebildik; onlar da her yanımızı ısırıp tırmaladılar" diye anlatır. Onun sözünü ettiği "ilkel insanlar" gorillerle kuyruksuz maymunlardan başka bir şey değildi oysa!

DÜRÜSTLÜK ÖRNEĞİ

Kartacalılar, ilişki kurdukları ülkelerin halkları arasında güvenilir ve dürüst kimseler olmakla ün kazanmışlardı. Tarihçi Herodotos Kartacalılar ve ticaret yaşamları üzerine ilginç bilgiler verir. Anlattığına göre Batı Afrika kıyıları boyunca yaptıkları ticari gezilerinde Kartacalılar karaya çıktıkları zaman mallarını gemiden indirir, kı-

Bugünkü Tunus kenti yakınlarında Kartaca harabeleri. M.Ö.814'te Sur'dan gelen Fenikeliler, Kuzey Afrika kıyılarında bu kenti kurdular. Hızla büyüyen Kartaca sonunda en büyük Fenike kolonisi oldu, zenginlikte Sur'u bile geçti. Roma'yla arası açıldı ve 3. Pön Savaşında Roma'ya yenildi. Anibal komutasında Roma'ya büyük zararlar veren Kartaca daha sonra kızgın Romalılarca yerle bir edildi.

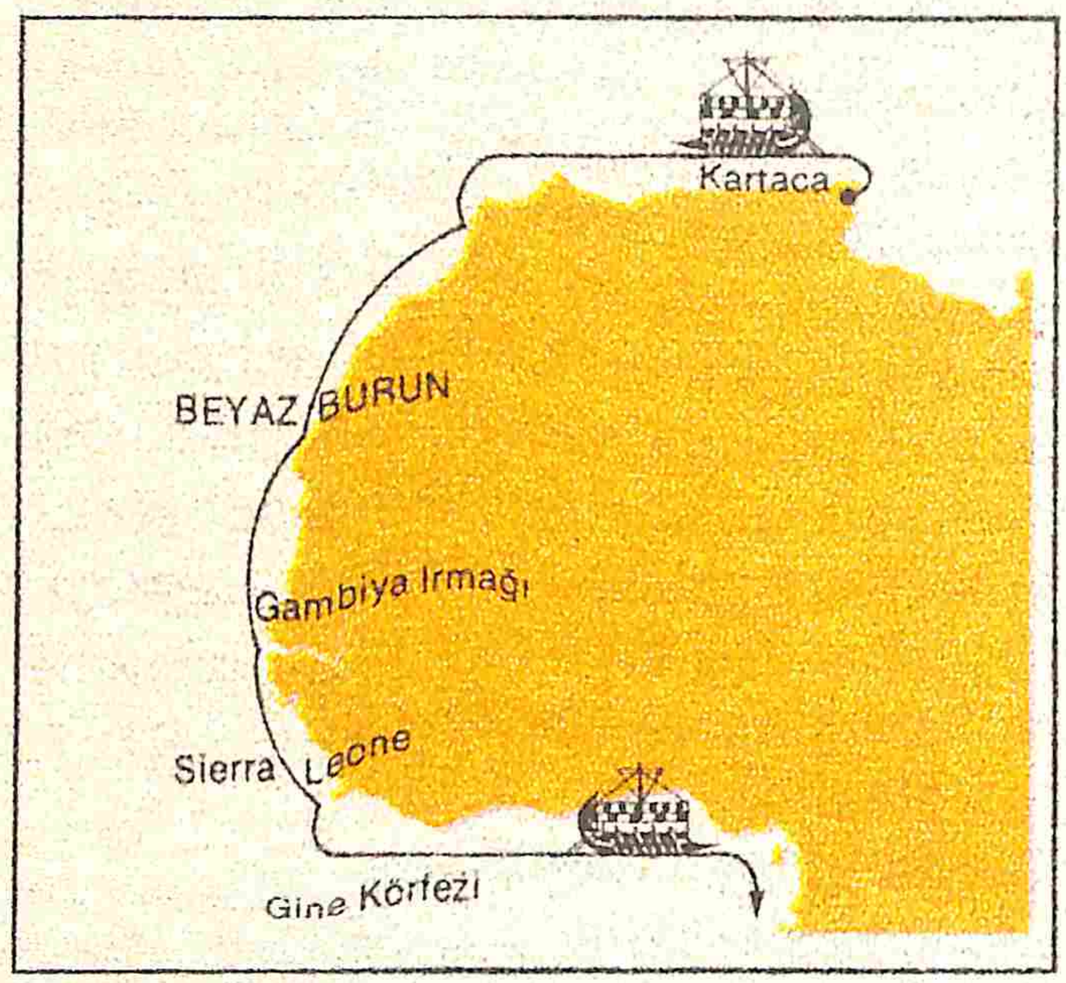

Yukarıda: M.Ö.5.-6. yüzyıllarda Afrika'nın batı kıyılarını dolaşan Kartacalı denizci Hanno'nun rotası. Bu geziye altmış gemi ve 30.000 Kartacalı katılmıştı; beğendikleri kıyılarda koloniler kurmuşlardı.

Aşağıda: İyonyalı Pytheas'ın Marsilya'dan İngiltere ve Norveç'e yaptığı deniz yolculuğunun haritası.

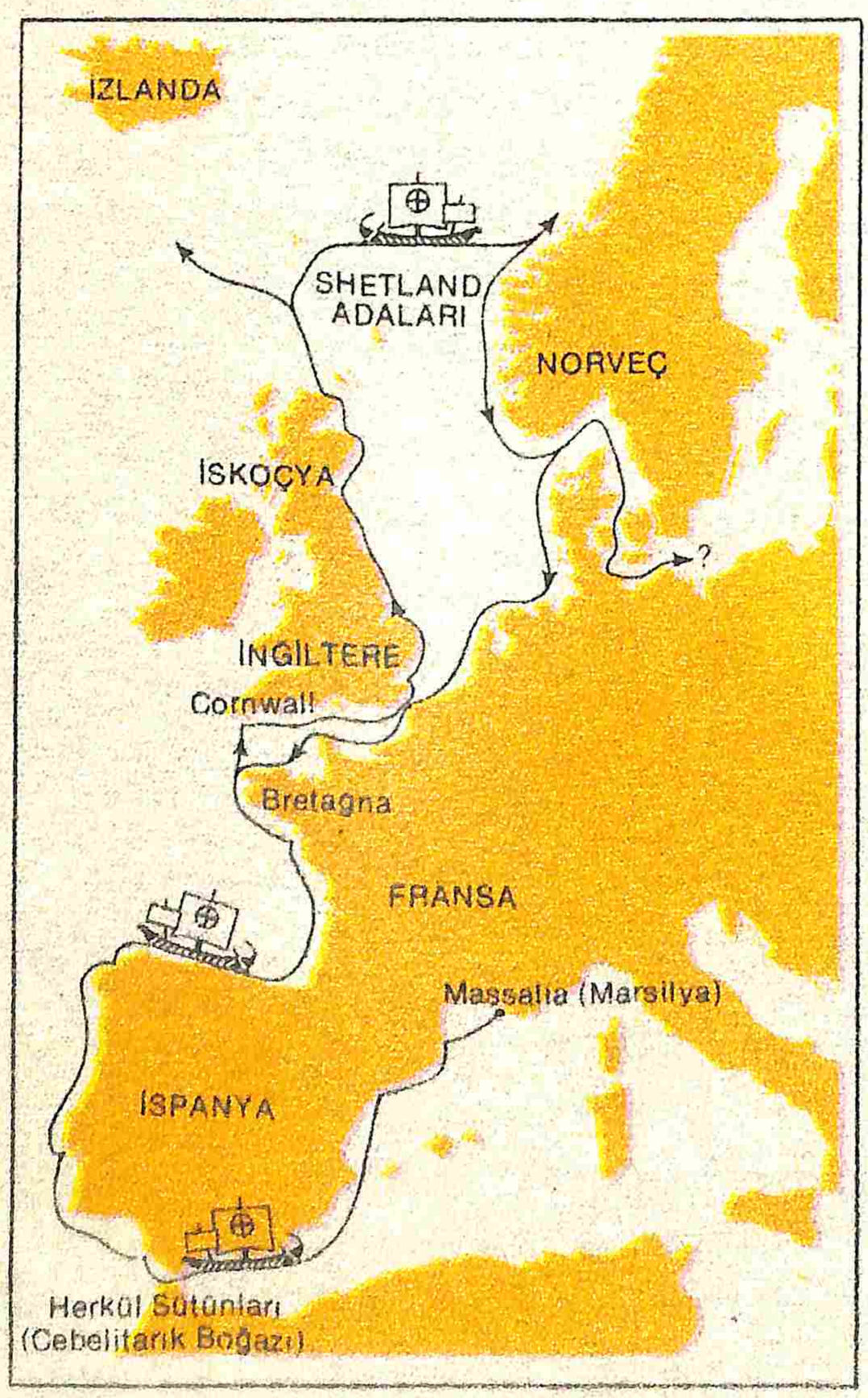

yıya düzenle yerleştirirlermiş. Sonra gemilerine dönüp çok uzaklardan bile görülebilecek büyük bir duman işareti verirlermiş. Çevrede yaşayanlar bu işareti görür görmez kıyıya akın ederler, beğendikleri malın yanına altın bırakırlarmış. Sonra belirli bir uzaklığa çekilip Kartacalıların gemilerinden inmelerini izlerlermiş. Kartacalılar mallarının yanına bırakılan altınlar malın değeri kadarsa alır, yoksa gemilerine dönüp beklerlermiş. Müşterileri tekrar gelip biraz daha altın bırakırlar, malların değeriyle ödenen altın denkleşinceye dek bu böylece sürermiş. Kartacalılar bırakılan altına sonuna dek el sürmezlermiş; alıcılar da Kartacalılar bedelini alıp gitmeden mala dokunmazlarmış. Kısacası, alıcılar da, satıcılar da, birbirlerine karşı adamakıllı dürüst davranırlarmış.

ZORLU KUZEY YOLCULUĞU

Buraya dek eski dostunuz Miki Fare hep ticaret amacıyla gezen insanları anlattı. Ama şimdi yeni bir tür serüvenciyi —yeni topraklar keşfederek insan kardeşlerinin bilgisini artırmak üzere yolculuklar düzenleyen birini— anlatacağım size. Gelin soylu gezgin Pytheas'la tanışalım.

Pytheas İyonyalı bir bilim adamıydı. Miletos'un (Batı Anadolu kıyılarında kurulmuş eski çağların en büyük kent devletlerinden biri) kolonilerinden Massalia'da doğmuştu. Massalia, bugün Fransa'nın ünlü liman kentlerinden Marsilya'dır. Pytheas varlıklı sayılırdı ama kuşkusuz Varyemez Amca kadar zengin değildi. Bununla birlikte kendine bir gemi yaptırmaya bol bol yetecek kadar parası vardı.

M.Ö. 325 yıllarında, Pytheas, Massalia'dan yola çıkarak Britanya Adalarında bir yere vardı. Bu yolculuğunu daha sonra bir kitabında yazdı ve oraların iklimini, insanlarını anlattı. Sonra daha da kuzeye, buzlu denizlere kadar gitti ve Thule Adasını keşfetti. O zamanlar "Dünyanın en kuzeyindeki kara parçası" olarak adlandırılan bu yer, günümüz coğrafyacılarından kimine göre Norveç'ti, kimine göre ise Danimarka ve İsveç'ti. Pytheas insanoğlunun bilgisini gerçekten genişletmişti. Öğle vakti güneşin yüksekliğini gözleyerek uzaklık ve yönü doğru hesaplama yöntemini o bulmuştur. "Okyanusta" ve "Açık Deniz Gemiciliği" adlı iki önemli kitap yazmıştır. Bu kitaplar bugün yitiktir.

M.Ö.8.yüzyıldan kalma bir Hitit kabartmasında Fenikelilerin yelken ve kürekle giden bir gemisi. Dümenci en arkada durur ve uzun büyük bir kürekle geminin yönünü ayarlardı. Kaptansa geminin burnunda dururdu.

DÜNYA AYAKLARININ ALTINDAYDI

Tarihin ünlü generallerinden bazılarının adlarını biliyorsunuzdur mutlaka. Büyük bir olasılıkla onların heyecan verici serüvenlerini de okumuşsunuzdur. Ama tüm savaşların haklı nedenler uğruna yapılmadığını, ya da dünya için hep iyi sonuçlar yaratmadığını hiç unutmamalısınız. Bazı fetihler yalnızca insanların hırslarının sonucudur.

Bu kadarı yeter! Çomar'ın sağa sola sallanan kuyruğu bana öğüt dinlemekten sıkıldığını anlatıyor. Orduları yengilere götüren biri kuşkusuz büyük bir komutandır. Ama az, çok az kişi büyük bir komutan olmanın yanı-

sıra gerçekten büyük bir insan olabilmiştir. Özellikle iki lider, Büyük İskender ve Julius Caesar (Jül Sezar) dünyayı yönetmek hırsıyla yanıyordu. Ama onlar daha yüce şeyler de düşlüyorlardı— herkesin eşit olduğu bir yönetim kurmak gibi!

BİR ÖNDERİN DOĞUŞU

M.Ö. 356 yılında bir gece (gerçek tarihi bilmiyoruz) Anadolu'daki güzel Ephesos (Efes) kenti üzerinde gökyüzü ansızın bir ışık denizine dönüştü. Dünyanın yedi harikasından biri olan Artemis Tapınağı yanıyordu! Herostratus diye biri adının tarihe geçmesi için —herhalde elinden daha iyi bir şey gelmediğinden olacak— o görkemli tapınağı yakmıştı. Bu olaya Ephesoslular öyle öfkelendiler ki, Herostratus'u ölüm cezasına çarptırdılar. Anadolu-

Sağda: Büyük İskender'in gençliği. M.Ö.2. yüzyıldan kalma bu büst, İstanbul Arkeoloji Müzesindedir.
Aşağıda: Yunanistan'ın Delfi Tepeleri'nde Apollon Tapınağı kalıntıları. Rahibe Pythia, Büyük İskender'in zaferlerini burada müjdelemişti.

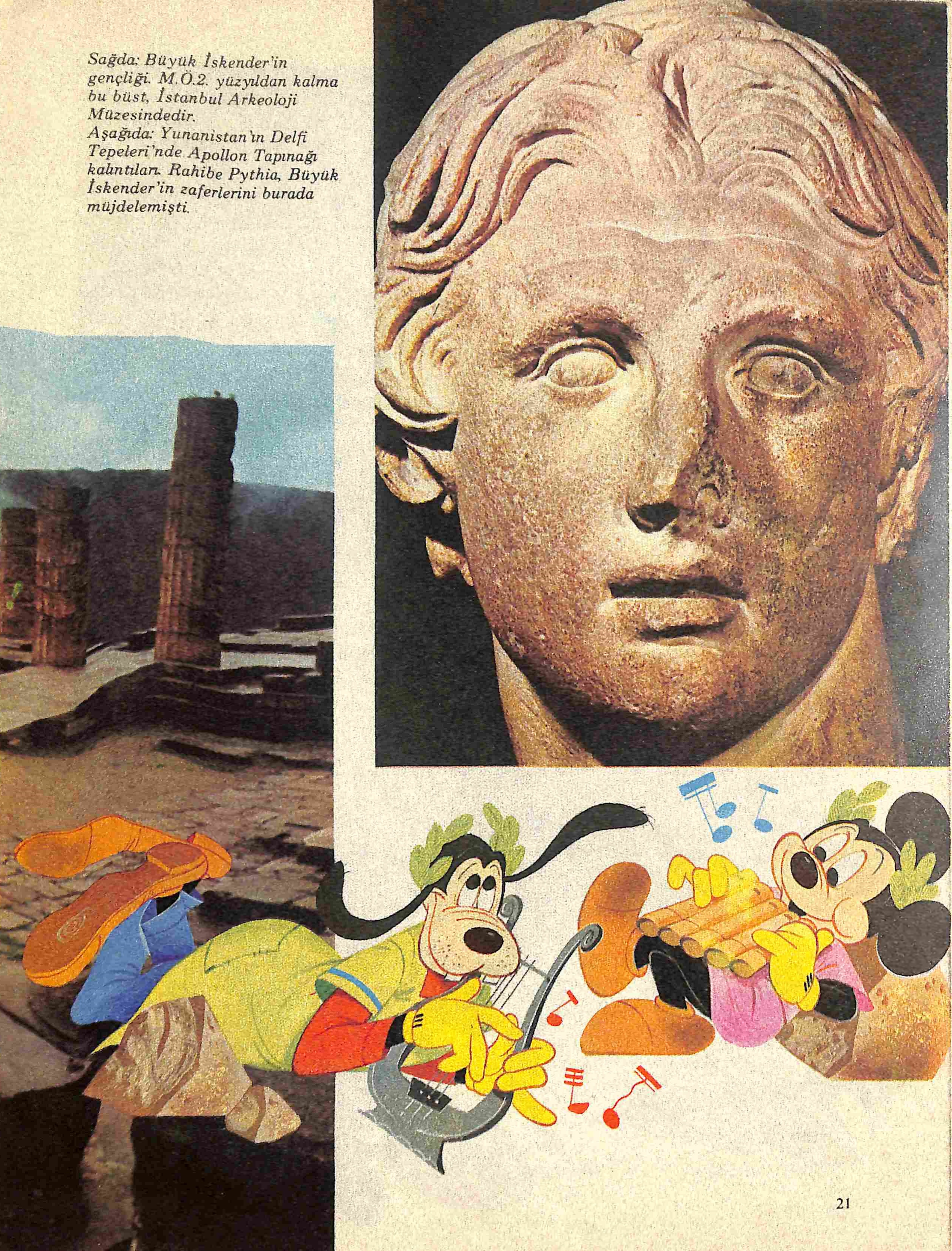

nun en büyük Tanrıçasının tapınağının yıkılmasını bir yandan da Asya'nın yok olacağının bir belirtisi olarak yorumluyorlardı.

Aynı gece Makedonya'nın başkenti olan Pella'da Kraliçe Olimpias bir erkek çocuk doğurdu. Daha sonra Büyük İskender olarak adını duyuracak olan III. İskender'di bu bebek. Makedonya kralı II. Filip'in oğluydu. Babası güçlü ordusuyla bütün Yunanistan'ı ele geçirdi. II. Filip hep askeri sorunlarla uğraştığı için oğluna pek zaman ayıramıyordu ve İskender'in öğrenimi annesinin üstüne kalmıştı.

BÜYÜK PRENSE BÜYÜK KRALLIK

İskender'in çocukluğu avcılık ve sporla geçti. Yunanlı tarihçi Plutarkos'un anlattığına göre daha 12 yaşındayken Bukefalos adlı çok hırçın bir tayı yola getirmeyi başarmıştı. Bukefalos daha önce Filip'in en usta binicilerini üstünden atmıştı. Bu olayı gören Kral Filip, İskender'i kucaklayarak "Oğlum, sana yakışan bir krallık ara kendine, Makedonya ve Yunanistan senin için çok ufak!" demişti.

İskender 13 yaşındayken, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük bilginlerinden biri olan Aristoteles'in öğrencisi oldu. Aristoteles ona felsefe ve mantık öğretti. İskender'deki güçlü onur duygusu, büyük bir olasılıkla İzmirli olduğuna inanılan büyük ozan Homeros'un yapıtlarını okudukça daha da pekişti. Hele *İlyada*'yı çok severdi. Bu kitabın yalnızca güzel bir şiir kitabı olmadığını, aynı zamanda askerlik konusunda o zamana dek yazılmış en iyi kitap olduğunu söylerdi. Bu nedenle de kitabın tümünü ezberlemişti. Bir kopyasını da yastığının altında saklardı.

Ne büyük düşleri vardı İskender'in! Ama bu düşlerin ne denli yakın bir zamanda gerçekleşeceğini o da bi-

İskender, yakışıklılığını ölümsüzleştirme iznini yalnızca ressam Apelles'le heykelci Lisippus'a vermişti Lisippus'un yaptığı heykelin bu kopyası İtalya'da Herkülaneum kazılarında bulunmuştur. Şimdi Napoli'deki Ulusal Müzede sergileniyor.

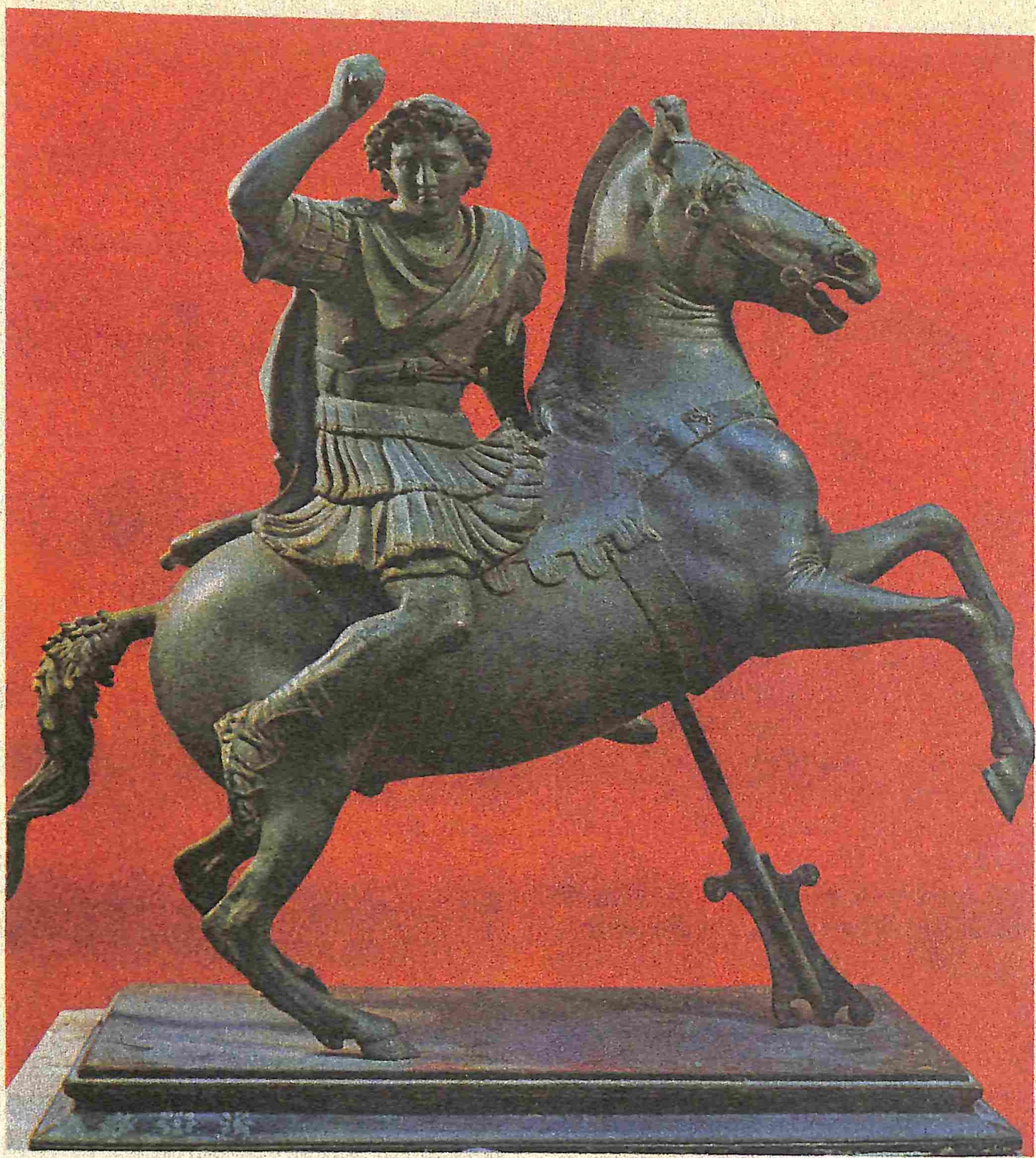

lemiyordu. Daha 20 yaşındayken babası öldü. Tahta göz koyanlar onu korkutmaya, bunu başaramayınca da öldürmeye kalktılar. Ayaklanan bir sürü eski Yunan kentiyle birlikte bugünkü Trakya'ya adlarını vermiş olan Traklar ve İlliryalılar da kuzeye doğru yürüyüp İskender'in ordusuna saldırdılar.

Ama İskender'in bu saldırı karşısında güvenebileceği bir ordusu vardı. İki yıl önce Keronia savaşında Tebailileri yenen Makedonya atlılarının komutanlığını yaptığında hayranlığını kazanmıştı bu ordunun. Bu savaştaki yengileri sonucunda Makedonyalılar bütün Yunanistan'a egemen olmuşlardı.

İskender, M.Ö. 335 yılında kendisine güvenen atlı ve yaya askerleriyle

ayaklananların üzerine yürüdü. Karanlık basarken eski Yunan sitelerine yıldırım hızıyla saldırdılar. Yalnızca ayaklanmayı başlatan Tebai sitesini yerle bir ettiler. Öbür kentleri bağışladı İskender.

Kuzeyde Traklara ve İlliryalılara karşı yaptıkları savaşlar çok daha zorlu olmuştu. Buralar dağlıktı. Trakların da, İlliryalıların da, silahları pek iyi değildi, ama topraklarının dağlık olması kendilerini savunmalarını kolaylaştırıyordu. Yine de, sonunda galip gelen İskender oldu.

M.Ö. 334'te, İskender, bugünkü Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya'nın sınırları içinde kalan topraklara egemen oldu. Sonra da ordusunu, krallığını Anadolu'dan ayıran Çanakkale Boğazı kıyılarına getirdi. Büyük serüven başlamak üzereydi!

Boğazın öte yakasında büyüklüğü, gücü ve zenginliğiyle dillere destan olan Pers İmparatorluğu vardı. Batı Anadolu'dan Pencap'a kadar (şimdiki Pakistan ve Hindistan'ın bir bölümü) yaklaşık 4400 kilometre uzunluğunda uçsuz bucaksız bir ülkeydi Pers İmparatorluğu. Kuzey Afrika da toprakları içindeydi. Bir önceki yüzyılda Persler Yunanistan'ı iki kez işgal ettiklerinde Atina'yı yağmalayıp kutsal Akropol'ü yakmışlardı. Şimdi sıra babasının planını gerçekleştirmek ve Perslerden intikam almak üzere İskender'deydi.

160 kadırgayla ordusunu Anadolu'ya geçirdi. Kadırgaların üç sıra küreği vardı. İskender kıyıya ilk varan kadırgadaydı. Karaya yaklaştıklarında kıyıya bir kargı savurdu ve haykırdı: "Bu toprakları da alacağım!" Daha sonra Homeros'un *İlyada*'sından ezbere bildiği Troya kalıntılarına giderek Tanrıça Atena heykelinin ayaklarına kapanıp kendisini utkuya ulaştırmasını diledi.

İskender ve atı Bukefalos'u gösteren bu tabloyu İtalyan ressamı Tiepolo yapmıştır. Bukefalos büyük binicisine hizmet ettikten sonra ölünce, İskender onun anısına İran'da bir kent kurdurmuştu.

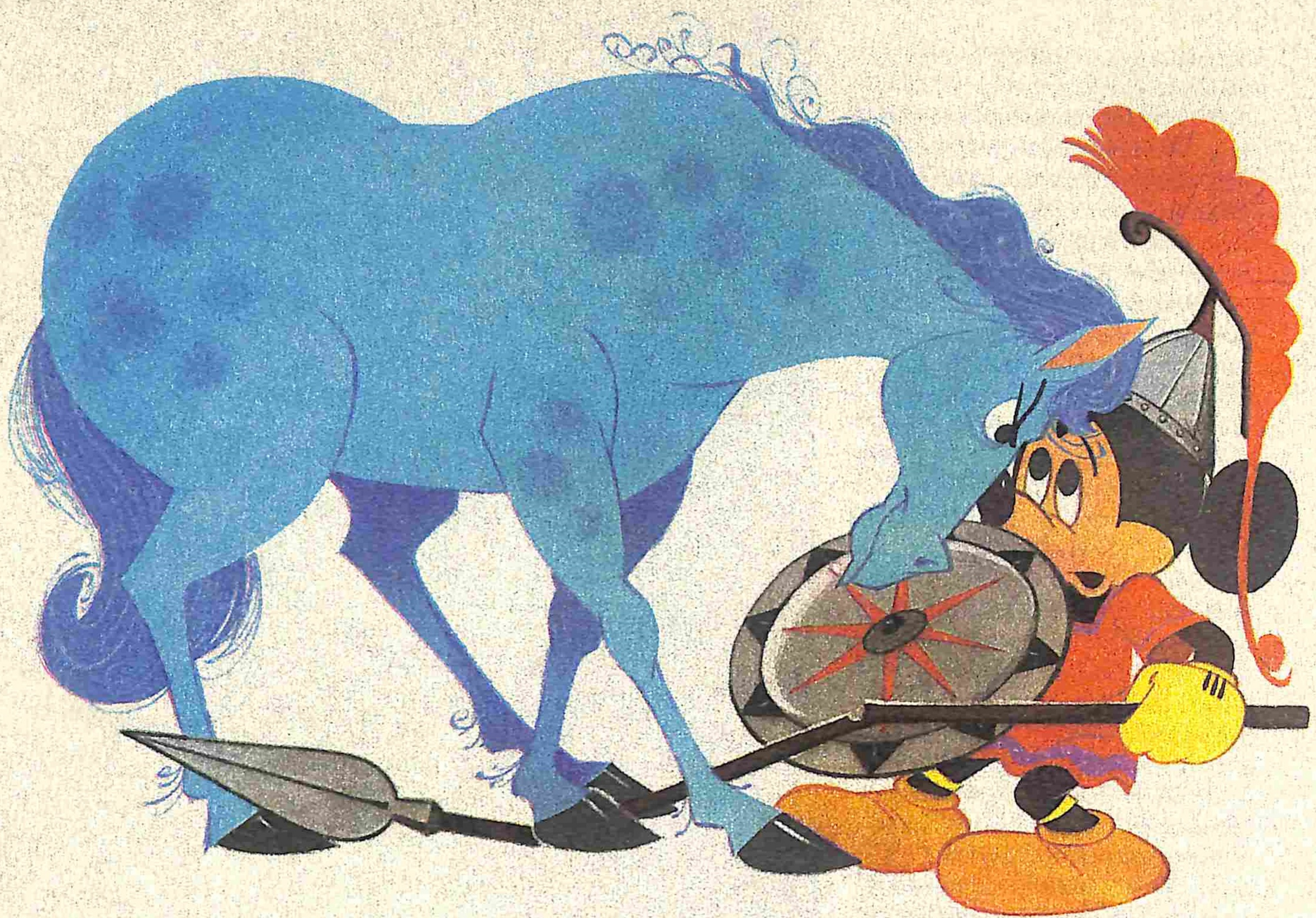

O akşam bütün arkadaşlarını kendi çadırında topladı ve nesi varsa onlara dağıttı. Aralarından biri kendisine neden bir şey ayırmadığını sorunca şöyle dedi: "Kendime yalnızca umut alıkoyuyorum." Umudu gerçekten çok büyüktü. Çok iyi eğitilmiş, kendisini seven bir ordusu vardı, ama büyük Pers ordularının yanında küçücük kalıyordu. Perslerin dillere destan zenginliğine karşın, İskender'in ordusunu besleyecek kadar bile parası yoktu; askerleri savaşlarda ele geçirdikleriyle geçinebilecekti. İskender'in Perslere saldırması, bir pirenin file meydan okumasına benziyordu. Pers Kralı III. Darius'a ülkesine saldıranların başında daha sakalı bile çıkmamış bir gencin bulunduğunu söyledikleri zaman, kahkahalarla gülmüş, bu cesaretin olsa olsa delilikten doğabileceğini söylemişti. Hemen büyük bir ordusunu harekete geçirip İskender'in üzerine gönderdi.

BÜYÜK SERÜVEN

İskender'in ateşle sınavıydı bu. Her şeyini ortaya koymuştu. Yenmesi bütün Asya'yı ele geçirmesi demekti, ama yenilirse bütün düşleri belki de sonsuza dek suya düşecekti.

Yunan ve Pers orduları Troya yakınlarındaki Granikus ırmağının (bugünkü Kocabaş Irmağı) kıyılarında karşı karşıya geldi. Korkunç bir savaş oldu. Pers ordusu 20 bin ölü vererek bozguna uğradı. Makedonyalılarsa yalnızca 115 kişi yitirmişlerdi. Bu savaşla ilgili bilgiler bize dilden dile ulaştığı için, verdiğimiz sayılar tam doğru olmayabilir, ama sonucun İskender için görkemli bir utku olduğu da kuşkusuzdur.

Sekiz yılı aşkın bir süre İskender, kendisini eski Dünyanın büyük bölümüne egemen kılan Makedon askerlerini savaştan savaşa, zaferden zafere götürmüştür. Geniş bir alanı istila etmiş, on iki yeni kent kurmuştur. Kuzey Hindistan'a kadar varmış, daha ileri gitmeyi de planlamıştı. Ama sonunda askerleri karşı çıkınca vazgeçmişti. Uzun savaşlar, büyük fetihler, açlık, hastalık, susuzluk canlarına tak etmişti. M.Ö.326'da ordu, geri dönmeye hazırlanıyordu. Kuvvetler üçe ayrılmıştı. Birinin başında Kraterus, öbürünün başında Amiral Nearkus, üçüncü birliğin başında ise İskender vardı. M.Ö.323'te İskender komutasındaki birlikler Babil'e vardı. İskender'in amacı burada bir filo kurup denizden Arabistan'ı fethetmekti. Ama bu planını gerçekleştiremedi. Çok yorgun ve güçsüz düşmüştü. Babil'de hastalandı, sonunda da öldü. Daha 33 yaşını doldurmamıştı. Cesedi altından örülmüş bir kefene sarıldı, camdan bir tabuta kondu, kendi kurduğu İskenderiye'ye götürülüp

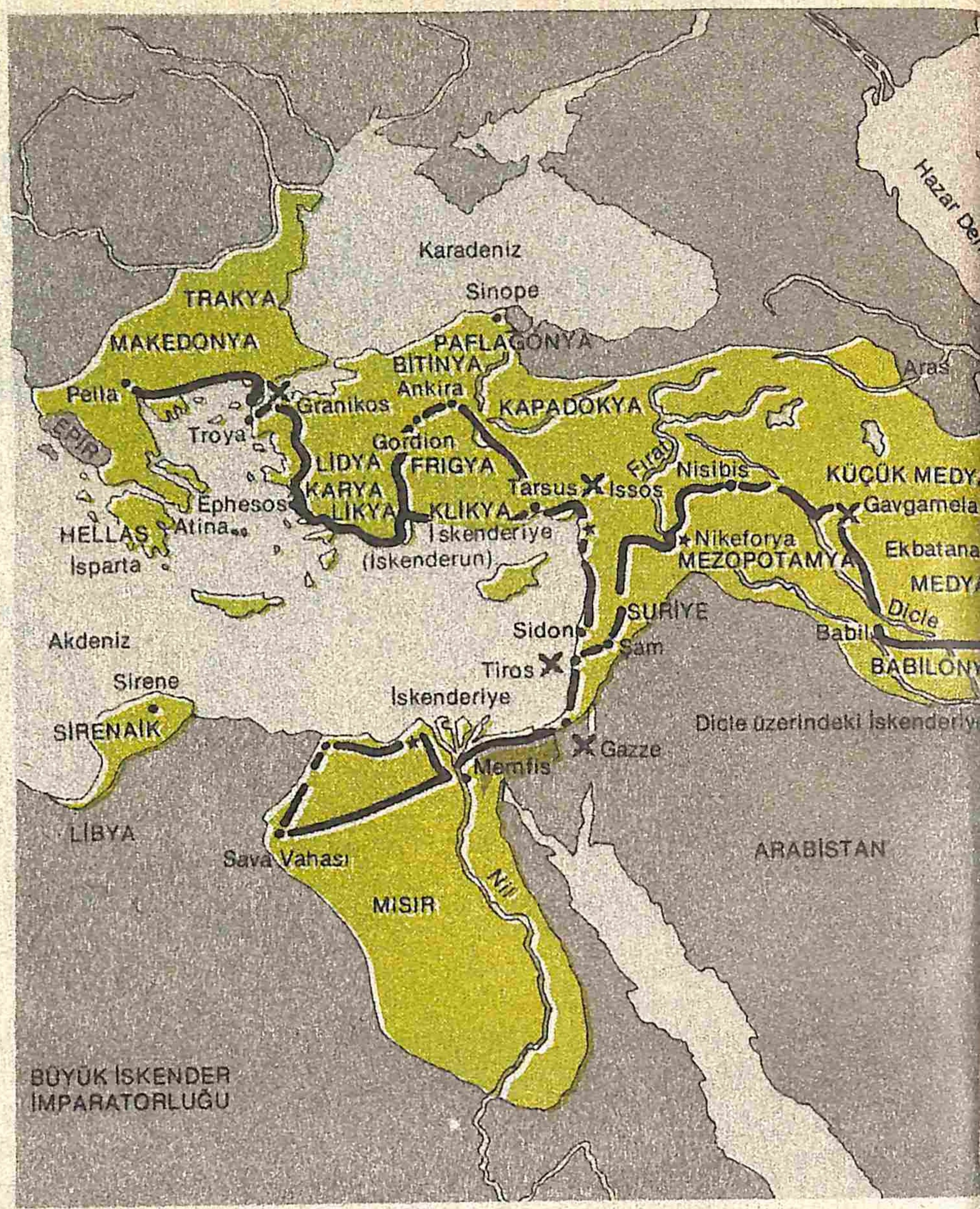

Bu savaştan sonra İskender'in ordusu Ege kıyıları boyunca güneye doğru ilerledi, Halikarnassos'a (bugünkü Bodrum) kadar geldi. Sonra Frigya'ya (bugünkü İç-Batı Anadolu) yöneldi. Kışı Frigya başkenti Gordion'da geçirdi. Ünlü bir efsaneye göre burada bir savaş arabasına bağlanmış bir kördüğüm vardı ("kördüğüm" sözü de Gordion'dan kalmıştır herhalde!) ve bu düğümü kim çözerse bütün Asya onun olacaktı. Söylentiye göre İskender düğümü çözmeye uğraşacağına kılıcıyla bir vuruşta kesmiştir. Bir başka söylentiye göre de düğümü tutmakta olan çiviyi yerinden çıkararak çözüvermiştir onu.

Bu söylentilerden hangisi doğru olursa olsun, unutulmaması gereken nokta, İskender'in Darius'u ilk kez Gordion'a gelmeden önce yenmiş olduğudur. Gordion'dan sonra İskender Perslerin Akdeniz'deki donanmasını ele geçirmek için harekete geçti. Darius da bu kez başına geçtiği büyük ordusuyla İskender'in üzerine yürüdü. M.Ö. 333 yılında İssos (İskenderun) yakınlarında karşı karşıya geldiler. Dar bir vadide yapılan savaş çok kanlı oldu. İskender'in atlıları Darius'un ordusunu yine ağır kayıplara uğrattı.

ATEŞLE SINAV

Bu utkudan sonra İskender Feni-

gömüldü. İskender'in imparatorluğu, ölümünden kısa bir süre sonra dağılıp çöktü. Fethettiği topraklar generalleri arasında paylaşılmış, generaller birbirleriyle anlaşmazlığa düşmüştü. Sonunda imparatorluk sayısız küçük özerk parçalara bölündü. İskender'in büyük bir Birleşik Krallık kurma düşleri yerle bir olmuştu. Kalıcı en büyük başarısı, kurduğu İskenderiye kentinin yüzyıllarca bir bilim ve sanat merkezi olarak yaşamasıydı. Generallerinden biri, I.Ptolemais sonraları Mısır firavunu olmuş, kentin daha da gelişmesi için elinden geleni yapmıştı. Ünlü İskenderiye kitaplığını o yaptırmıştır. Eski çağların bütün bilim ve sanat ürünlerini bu kitaplıkta toplamıştı. İskenderiye Kitaplığında çalışan ünlü bilim adamları arasında, matematikçi Euklides (Öklid), coğrafyacı Eratostenes'i ve bir tıp fakültesi kuran Herofilus'u sayabiliriz. Doğal bir kapalı liman olması İskenderiye'yi önemli bir ticaret merkezi haline de getirmiştir.

kelilerin kıyı kentlerine ve Filistin'e doğru yürüdü. Birçok kent dövüşmeden teslim oldu. Yalnız Sur kenti bir süre direndi. Burayı da aldıktan sonra Mısır'a doğru ilerlediler. İskender burada firavun gibi karşılandı. Kıyıda, kendi adını verdiği, bir alış-veriş ve kültür merkezi olan İskenderiye'yi kurdu. Siva vahasındaki ünlü Amon (Eski Mısırlıların Güneş Tanrısı) kâhinlerinin tapınağını da ziyaret etti. Başkâhin onu oğlu olarak selâmladı. Bu karşılama sırasında eski Yunanca bir sözcüğü yanlış söylediği için İskender'i "Zeus'un oğlu" diye selâmladığı efsanesi doğmuştur.

Darius'a karşı seferini sürdüren İskender, onu M.Ö. 331'de Mezopotamya'da Gavgamela kenti yakınlarında üçüncü kez yendi. Kaçan Darius'un peşini bırakmadı, bir yandan onu kovalarken, bir yandan da yolu üzerindeki kentleri birer birer alıyordu. Babil'i, Sus'u, Persepolis'i (bu kentteki görkemli Krallar Sarayını yakmıştı) ve Ekbatana'yı (bugünkü İran'da Hemedan kenti) ele geçirdi. M.Ö. 330'da Hazar Denizi kıyılarına vardığı sırada Darius'un öldürüldüğü haberini aldı.

BÜTÜN ÇAĞLARIN EFSANESİ

Bazı tarihçiler İskender'in Yunan-

ıların öcünü almak için Perslere saldırdığını ileri sürer, oysa İskender önce Yunan kentlerini ordusuyla ele geçirmişti. Persleri yendikten sonra da durmayarak yürüyüşünü sürdürdü. Siriderya ırmağına, Pers İmparatorluğunun kuzey sınırına doğru ilerledi. Sonra Güneydoğuya yöneldi, Hindikuş dağlarının sarp geçitlerini aşarak Pencap'a— Beş Irmaklar bölgesine—vardı.

Pencap, Pers İmparatorluğunun doğu ucundaydı. Burada, Hidaspes'te İskender son savaşını yaptı. Karşısında Hintli Kral Porus vardı. Savaşta Makedonyalıların atları Hintlilerin zırhlı kocaman fillerinden çok korkmuştu. Yine de savaşı kazanan, İskender oldu. Doğuya doğru yoluna devam etmek istiyordu, ama askerleri buna karşı çıktı. M.Ö. 326'da Gedrosya Çölünü geçerek dönüş yolculuğuna başladı. Arabistan yarımadasına bir sefer hazırlarken hastalandı. Ateşler içinde yanıyordu. Sonunda, M.Ö. 323 yılının Haziranında, henüz 33 yaşındayken, Babil'de öldü.

İskender üstüne inanılmaz efsaneler anlatılması hiç de şaşırtıcı değildir. Mısır masallarında ondan "Tanrı" diye söz edilir; Araplarsa onu ermiş bir kahraman olarak anarlar. Fransa'da, Ortaçağda, İskender'i şövalye masallarının kahramanı olarak görürsünüz. Aynı çağda Almanlar onu cennetin kapısına dek her yeri ele geçirmiş bir halk kahramanı diye anlatırlardı.

İskender'in büyük bir amacı vardı: Çeşitli ulusların yalnızca eşit değil, ortak bir kültür ve ticaret yaşamına da sahip olacakları bir Dünya İmparatorluğu kurmak. Onun kurduğu ticaret ağı ve Uzakdoğuya dek taşıdığı Eski Yunan Kültürü tarihin sonraki yıllarında çok büyük etkiler yarattı.

Solda: Jül Sezar'ın bir heykeli.
Sağda: Sezar, Roma'nın en güçlü generallerinden biriydi. Aynı zamanda yetenekli bir konuşmacı ve yazardı da. Savaşlarının değerlendirmesini yaptığı yazıları bugün de okunur; açık, yalın diliyle beğenilir.

BÜYÜK BİR İMPARATOR VE İMPARATORLUĞU

Büyük İskender gibi Gaius Julius Caesar (Jül Sezar) da soylu bir aileden geliyordu. M.Ö. 100 yılında 12 Temmuz günü, aristokrat Julian soyunun bir üyesi olarak doğmuştu. Aristokrat olmasına karşın sıradan insanların davasını destekliyordu. Bunda Demokratik Halk Partisi'nin lideri olan amcası Gaius Marius'un önemli etkisi olmuştur. Marius'a yakınlığı Senatodaki soylıuların ondan nefret etmesine yol açmıştı. Sonunda Sezar kendini koruyabilmek için Roma'dan ayrılmak zorunda kaldı.

Yurduna M.Ö. 78 yılında dönebildi. Avukatlık yapmaya başladı. İlk önemli siyasal görevi, M.Ö. 69'da seçildiği İspanya Quaestor (Kestor) luğudur.— Roma'da defterdara "kestor" denirdi.— Bunu başka görevler izledi. İş başındayken düzenlediği haik şenliklerinde halk tarafından çok sevildi, benimsendi. İspanya Valisi olduktan sonra (M.Ö. 61), Roma'nın en güçlü adamları olan Pompey ve Krassus'la bir birlik kurdu. Onların desteğiyle, M.Ö. 59'da Roma Cumhuriyeti'nin önderi oldu.

Bundan sonra Sezar, askerlik alanında da ün kazandı. M.Ö. 58-51 yılları arasında Galyalıları yenerek Kuzey İtalya'dan Ren Nehrine kadar olan yerleri aldı. İngiltere'yi iki kez istila etti. Soylular ondan giderek daha çok korkuyorlardı: Savaşmayı bırakıp artık Roma'ya dönmesini istediler. Sezar soyluların yanını tutmaya başlamış olan Pompey'in de dönmesi koşuluyla isteklerini kabul etti. Pompey bu öne-

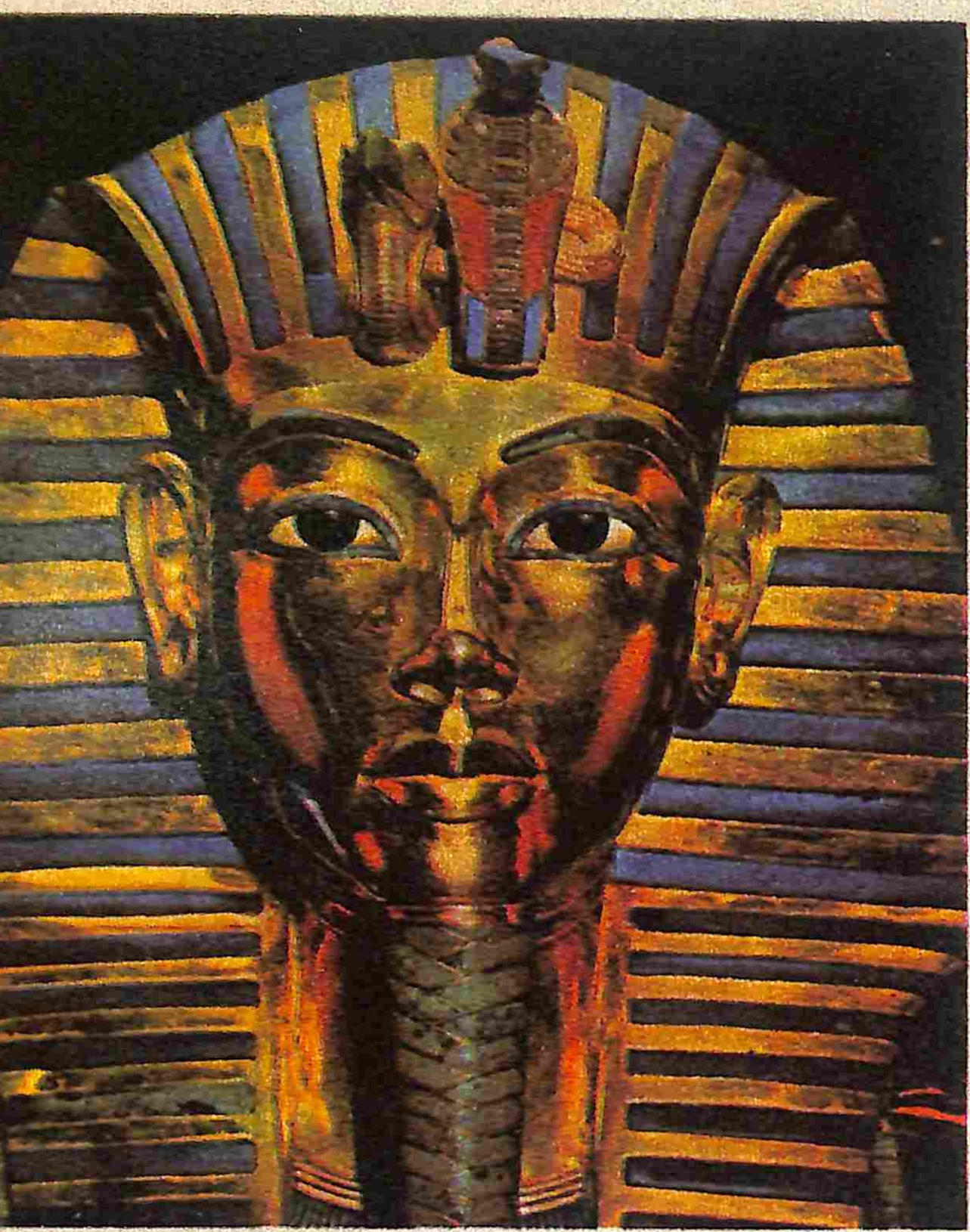

riyi geri çevirince, Sezar M.Ö. 49 yılının Ocak ayında ordusuyla birlikte Rubicon Irmağını geçerek İtalya'ya döndü. "Ok yaydan çıktı!" sözünü o zaman söylemiş olsa gerek.

Sezar, altı hafta içinde İtalya'yı egemenliği altına aldı. Pompey'i önce Yunanistan'a, sonra da Mısır'a kadar kovalayıp öldürttü. Kleopatra'yı Mısır Kraliçesi yaptı, sonra da bir ayaklanmayı bastırmak üzere Anadolu'ya gitti. Ayaklanmanın lideri Farnasis'i kısa bir sürede yenmeyi başardı. İşte o zaman o ünlü sözünü söyledi:"Veni, vidi, vici" (Geldim, gördüm, yendim!)

Sonraki yıllarda Sezar Roma'yı yeniden kurdu. Romalı olmayanlara da yurttaşlık hakkı tanıdı, bir takvim geliştirdi. Çoğu Romalılar diktatör olmak istediğinden korkarak onu öldürmeyi planladılar. M.Ö. 44 yılının 15 Mart tarihinde Sezar, onların hançerleri altında can verdi.

Solda: M.Ö.14. yüzyılda egemenlik sürmüş Mısır Firavunu Tutankamon'un altın maskı.
Sağda: Tanrılara sunulan adakların konduğu pişmiş kil vazolar. Resimde görülenler, Memfis yakınlarında Sakkara mezarlığında bulunan vazolardır.

GEÇMİŞİN KAPILARI AÇILIYOR

Oh, bağışlayın çocuklar. Deminden beri sizlere Troya, Babil gibi eski zamanların büyük kentlerinden söz ediyorum. Oysa bu kentlerin çoğunun yakın geçmişe dek hayal ürünü olduğuna, ya da yüzyıllar önce yeryüzünden silinip gittiğine inanıldığını bilmiyorsunuz sanırım. 18. ve 19. yüzyıllarda birtakım gezginler bu eski efsanevi kentleri bulmaya çalışıyorlardı. Bütün dünyayı şaşkınlığa düşürerek gerçekten de toprağın derinliklerine gömülmüş kalıntılar bulmayı başardılar. Çomar başını sallıyor. Ona göre kemik keşfinden başka hiçbir şey keşiften sayılmazmış!

Bu kentlerde o zamanlar yaşamış olan insanlar üstüne bugün bildiğimiz şeylerin çoğunu onların bıraktıkları yazılardan öğrendik. Ama yazıları bizimkine benzemediği için, bıraktıkları belgeleri uzun zaman çözemedik. Örneğin, Mısırlıların belirli resimlerle yazdıkları hiyeroglif yazılarını bilim adamları yüzyıllar önce bulmuşlardı. Ama hiyeroglif işaretlerinin ne anlama geldiğini, Napolyon Bonapart'ın 1798'deki Mısır Seferine götürdüğü bir mühendis Rozetta Taşını bulunca-ya dek, kimse çözemedi. Bu taşın üzerinde eski Yunanca, Hiyeroglif ve baş-

WALT DISNEY
Ansiklopedisi

BİLGİ DÜNYASINA YOLCULUK

Eğlenerek öğrenin!

Walt Disney'i bilirsiniz!
Kahramanlarını tanırsınız!
Miki Fareler, Mini Fareler, Vakvak Amcalar
Bilgin Amcalar ve ötekiler,
bu ansiklopedide sizin için biraraya geldiler.
Bu defa sadece eğlendirmiyorlar...
Eğlendirerek öğretiyor, öğreterek eğlendiriyorlar.
Walt Disney Ansiklopedisi'nin her fasikülünde
onlarla birlikte bilgi dünyasının
bir başka köşesine gideceksiniz:

Keşifler ● Önemli buluşlar ● Hayvanlar alemi ●
Bitkiler ● Bilim ve uzay ● Kuşlar, balıklar, böcekler ●
Gökdelenler, kuleler ● Yeryüzünün hazineleri ●
Mitos ve efsaneler ● Tatiller, bayramlar ●
Zaman içinde yolculuk ● Kıtalar ● Başkentler ●
İnsan vücudu ● Sanat tarihi ● Ünlü liderler ●
Masallar ● Tarih

---

17 ülkeden sonra şimdi Türkiye'de!

Walt Disney Ansiklopedisi bugüne kadar 17 ülkede milyonlarca yayınlandı. Milyonlarca çocuk, ciddi konuları, sıkılmadan, eğlenerek öğrendiler. Şimdi Walt Disney Ansiklopedisi ülkemizde her hafta bol resimli, baştanbaşa renkli 32 sayfalık fasiküller halinde yayınlanıyor.

Fasiküllerinizi iyi koruyun!

Ansiklopedinizin her 8 fasikülü 256 sayfalık bir cilt oluşturacak. Özel olarak hazırlatılan cilt kapakları, her cilt tamamlandığında bütün yurttaki bayilere dağıtılacak.
Fasiküllerinizi iyi koruyun...
Ansiklopediniz tamamlandığında, 2560 sayfalık, 10 ciltlik bir bilgi hazinesine sahip olacaksınız.

111 bisiklet, 1111 model uçak!

Walt Disney Ansiklopedisi, okurlarına, 111 bisiklet ile 1111 model uçak armağan etmektedir. Her fasikülün kapağında bulunan 1 den 11'e kadar numaralı 11 özel armağan kuponu bulacaksınız.
Bu kuponları kesip biriktirin ve 11 kupon sırasıyla tamamlandığında P.K. 158 Levent İstanbul adresine gönderin. Noter huzurunda çekilecek kurada bisiklet ve model uçak kazananların listesi bu sayfada yayınlanacak.

Her fasikülde sürpriz armağanlar!

Walt Disney Ansiklopedisi'nin her fasikülünde özel armağanlar var.
Bu fasikülde Disney takviminin ilk 6 aylık bölümünü bulacaksınız. Gelecek fasiküllerde nice yararlı ve eğlendirici armağan sizi bekliyor.

Abone koşulları: Walt Disney Ansiklopedisi'ne abone olmak için şu üç yolu seçebilirsiniz:

1. Abone olurken 12.000 TL, peşin ödeyerek 10 cildi (fiyat artışlarından etkilenmeden) edinebilirsiniz.
2. Abone olurken 7.500 TL, Aralık 1983'te de 7.500 TL ödeyerek 10 cildi (fiyat artışlarından etkilenmeden) edinebilirsiniz.
3. Sadece 1.250 TL peşin ödeyip, abone olabilir, 1. cildi alırken bir sonraki cildin bedelini ödeyebilir ve her yeni ciltte bu yolu sürdürerek ansiklopedinizin tümünü edinebilirsiniz. Ancak bu abone türünde, fiyat artışları cilt fiyatlarına yansıtılacaktır.

Abone adresi: YADA YAYIN-DAĞITIM A.Ş.
Doktor Şevki Bey Sok. 6 Divanyolu İstanbul Tel. 20 74 72

ADAM YAYINCILIK VE MATBAACILIK A.Ş.

Yapı Kredi çocuklarla elele...

Yapı Kredi için çocuk, bugününe sevgi, yarınına saygı duyulan bir varlıktır.

Geleceği çocuklar kuracaklardır. Bu nedenle, çocuğa hizmetin, ayrı bir yeri vardır Yapı Kredi'de.

Yurt yüzeyine yaygın çocuk sinemaları, çocuk tiyatroları, ortaokullararası resim yarışmaları, çocuk kitaplıkları ve çocuk yayınları ile Yapı Kredi, kapısı çocuklara da açık bankadır.